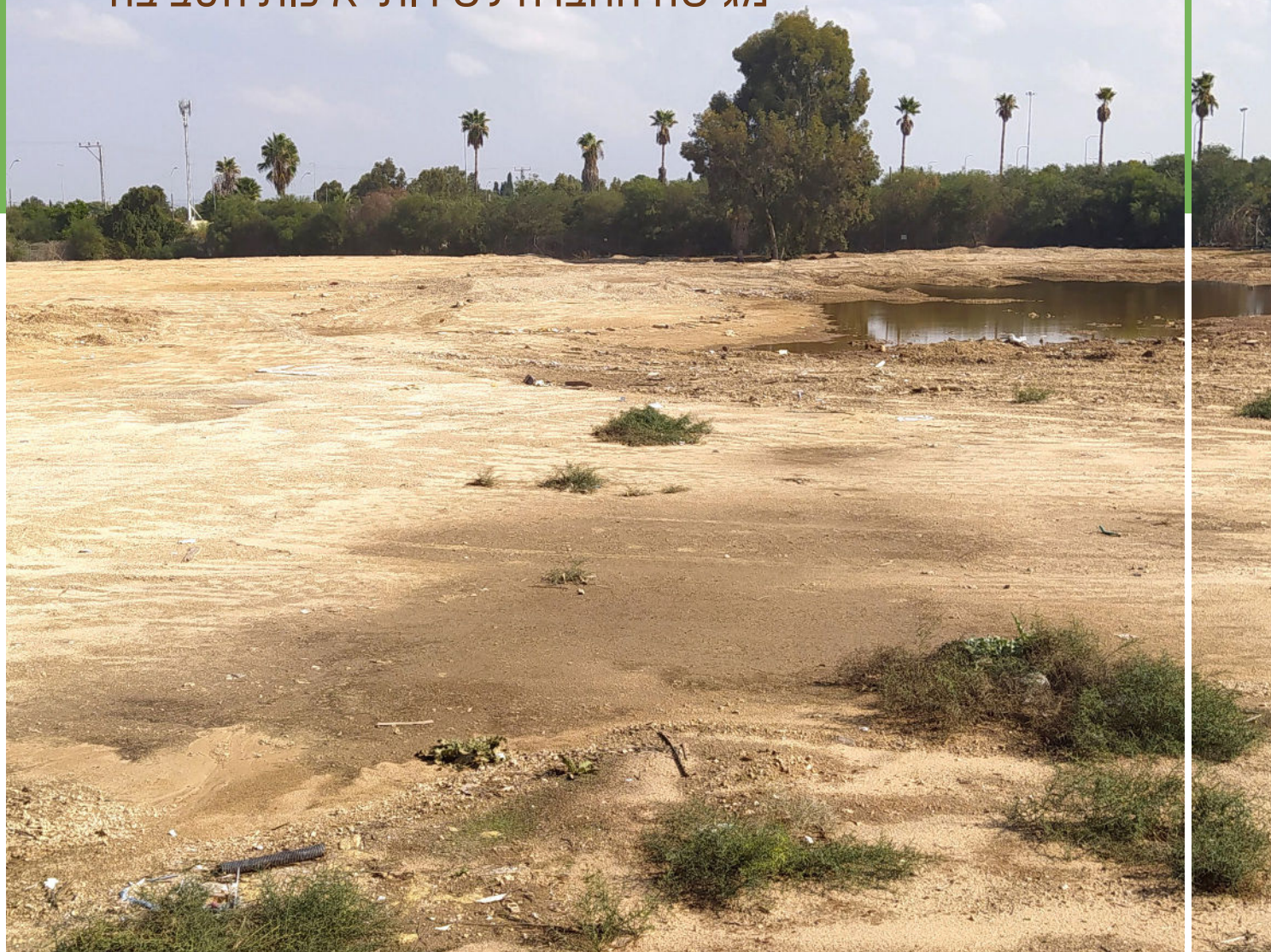

דו"ח סיכום פעילות לשנת 2023

זרוע הביצוע
שיקום קרקעות המדינה

מגישה החברה לשירותי איכות הסביבה

תוכן עניינים

3	מבוא	1.
4	אתרי שיקום	2.
5	סיכום פעילות השיקום לשנה המדווחת	3.
5	3.1 סקרים היסטוריים	
7	3.2 חקירות קרקע	
10	3.3 פעילות הריסה ושיקום	
14	3.4 אסבסט	
16	3.5 כמויות מטופלות של קרקע ופסולת	
18	3.6 פעילות שיתוף ציבור	
19	3.7 פעילויות נוספות בזרוע השיקום	
20	3.8 NFA	
21	3.9 היקפים כספיים	
23	תמונות מפעילות השיקום	4.

1. מבוא

החברה הממשלתית לשירותי איכות הסביבה היא זרוע הביצוע של המשרד להגנת הסביבה לצורך ניהול פרויקט אבן דרך - הפרויקט הלאומי לשיקום קרקעות המדינה. החברה מפרסמת ומנהלת את מכרזי העבודה לביצוע החקירה והשיקום, מפקחת על נותני השירות ומבקרת אותם, מרכזת את העבודות ומתאמת בין הגורמים הפועלים במסגרת הפרויקט.

בארץ קיימים שטחים רבים שבהם פעלו ופועלים בסיסי צה"ל, אתרים של התעשייה הצבאית (תעש), שדות תעופה, מתקני אנרגיה אזוריים, אזורי תעשייה, מטמנות ופרויקטים לאומיים נוספים כגון זפת בסערה, אסבסט ותקומה. במשך עשרות שנים נעשתה בחלק מהשטחים הללו פעילות שזיהמה את הקרקע ואת מי התהום. טיפול במפגעים שנוצרו עקב כך ימנע את המשך ההתפשטות של הזיהום. לאורך השנים יצר הגידול באוכלוסייה ביקוש חריף לדיוור, ואילו ההיצע גדל בקצב מתון יותר. פער זה הביא לעליית המחירים - עד כדי יצירת משבר הדיוור. העלייה החדה בשווי הקרקעות, לצד תוכנית העתקת בסיסי צה"ל ומתחמי תעש ממרכז הארץ, מספקת הזדמנות לטיפול במפגעי העבר כדי להכשיר את הקרקעות המתפנות למגורים וכך לסייע בהקלתה של מצוקת הדיוור החריפה, או לחילופין, להכשיר את הקרקעות לרווחת התושבים הגרים בקרבתן ולשפר את איכות חייהם.

באוקטובר 2015 אישר קבינט הדיוור כי החברה לשירותי איכות הסביבה תשמש זרוע הביצוע של ממשלת ישראל לעניין שיקום קרקעות המדינה. על פי החלטה זו, הפרויקט יעסוק בקרקעות בבעלות המדינה או בקרקעות שזוהמו בידיה, שיש למדינה אינטרס לקדם בהן פיתוח עתידי; הפרויקט יהיה אחראי לשיקום הקרקעות בזמן קצר ככל האפשר ובעלות סבירה, באופן שימנע סיכון בריאותי לסביבה ולמשתכנים העתידיים. זוהי הפעם הראשונה בישראל שבה מרוכזים בפרויקט לאומי מאמצים לשיקום קרקעות שזוהמו במשך עשרות שנים בשל פעילות תעשייתית וביטחונית.

הפרויקט מנוהל בידי החברה, ומנחה אותו ועדת היגוי בראשות המשרד להגנת הסביבה, רשות מקרקעי ישראל (רמ"י), משרד הביטחון ומשרד האוצר, וכן ועדת היגוי משותפת.

דו"ח זה סוקר את פעילותה של זרוע הביצוע לשנת 2023 בכל אתריה, ומפרט את הנתונים המקצועיים לרבות כל שלבי הביצוע והנתונים על אודות כל שלב ושלב.

הדו"ח נועד לשתף את הציבור ובעלי העניין בפעילות זרוע הביצוע. כמו כן, הדו"ח כולל מידע בדבר ניהול הפרויקטים באתרי השיקום, לפי ההחלטות המתקבלות מעת לעת בוועדת ההיגוי.

2. אתרי שיקום

צפון

- קריית שמונה - סקר היסטורי, 2285 דונם
- תע"ש מעלות - סקר היסטורי, 187 דונם
- תש"ן קריות - סקר היסטורי, 1237 דונם

חיפה

- מגורים בנמל - סקר היסטורי, 116 דונם
- מתחם עין דור - סקר היסטורי, 5.5 דונם
- מטמנת חיפה - חקירה, 389 דונם
- מ.ק. 148 - שיקום, 750 דונם
- בסיס הדלק נשר - שיקום, 53 דונם
- מע"ר עתלית - סקר היסטורי, 325 דונם
- באקה אל גרביה - חקירה, 142 דונם

מרכז

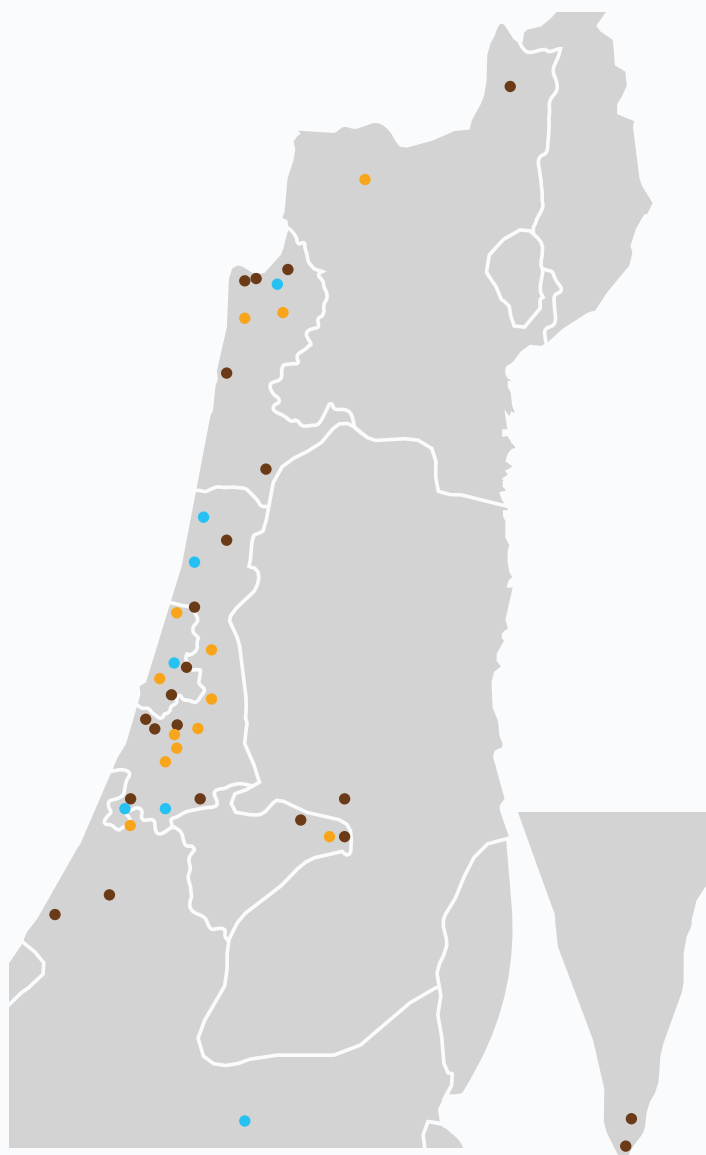
- אס"פ נתניה - שיקום, 269 דונם
- מטמנת חבצלת השרון - שיקום, 197 דונם
- כפר יונה - שיקום, 15 דונם
- תע"ש נוף ים - חקירה, 460 דונם
- תמ"ל 3006 - חקירה, 2975 דונם
- תע"ש השרון - סקר היסטורי, 3748 דונם
- מטמנת עפר בניין - שיקום, 182 דונם
- פי גלילות - חקירה, 286 דונם
- דרום גלילות - שיקום, 1154 דונם
- רמה"ש רצועת הנופש - חקירה, 824 דונם
- שדה דב - שיקום, 826 דונם
- סירקין - שיקום, 1851 דונם
- כלא 6 - חקירה, 38 דונם
- מכבי יפו - חקירה, 160 דונם
- בח"א 27 - שיקום, 513 דונם
- מש"א בית דגן - שיקום, 99 דונם
- המרכבה חולון - חקירה, 134 דונם
- צריפין - חקירה ושיקום, 1214 דונם
- נס ציונה - שיקום, 157 דונם
- קריית עקרון - סקר היסטורי, 441 דונם

תל השומר

- דרך דורי - שיקום, 60 דונם
- תמ"ל 1002 - חקירה, 218 דונם
- שיכון הרופאים - חקירה, 145 דונם
- ציר הטנקים - שיקום, 171 דונם
- תמ"ל 1005 - שיקום, 337 דונם
- צומת סביון - שיקום, 417 דונם
- תמ"ל 1023 - שיקום, 558 דונם
- תמ"ל 1046 - שיקום, 1677 דונם

ירושלים

- עטרות - שיקום, 1284 דונם
- מבשרת ציון - סקר היסטורי, 42 דונם
- קירוי בגין - חקירה וסקר, 256 דונם
- תע"ש בית הכרם - שיקום, 42 דונם

מקרא

- מתחם אזרחי
- מתחם בטחוני
- מטמנות

כיתוב ירוק - אתר פעיל בשנת 2023

דרום

- מטמנת יבנה - שיקום, 83 דונם
- אשדוד ב.חמצון - שיקום, 400 דונם
- מטמנת רתמים - שיקום, 564 דונם
- בסיס דלק אשדוד - שיקום, 82 דונם
- נחל אבטח - שיקום, 41 דונם
- חח"י רוטנברג - חקירה, 68 דונם
- מחצבת ערוער - שיקום, 1456 דונם
- שדה התעופה ונמל אילת - סקר היסטורי, 745 דונם
- דרום מערב אופקים - סקר היסטורי, 7,347 דונם

3. סיכום פעילות השיקום לשנה המדווחת

3.1. סקרים היסטוריים

סקר היסטורי נעשה באתרים אשר בהם או בסביבתם הקרובה התקיימו לאורך השנים ומתקיימות בהווה פעילויות מזהמות. הסקר נועד לזיהוי ולמיפוי של מקורות אפשריים לזיהום הקרקע ומי התהום, ונעשה על פי הנחיות המשרד להגנת הסביבה ורשות המים. הסקר הוא השלב הראשוני בחקירה הסביבתית.

הנתונים הנאספים בסקר מבוססים על סיורים באתר, איסוף מסמכים וניתוחם, תצלומי אוויר, ראיונות, וכל תיעוד אחר המאפשר בחינה והערכות לחקירות הסביבתיות שיידרשו, הנוגעות להיקף הזיהום, מזהמים פוטנציאליים ועוד.

תוצר הסקר הוא תוכנית חקירה לאישוש או הפרכה של המוקדים החשודים בזיהום שאותרו בסקר ההיסטורי. במהלך שנת 2023 החלו שנים עשר סקרים היסטוריים, חלקם הושלמו ואחדים עוד בעיצומם:

עיקר הפעילות באתר, שהחלה בשנת 1948 והופסקה בשנת 1999, הייתה של מפעל "צורף" להרכבת תחמושת שהינה מקור הפעילות המזהמת, באתר שכנו גם המחסנים המרכזיים של המפעל כולו, באתר קיימת פעילות חלקית עד היום.	תעש השרון שטח ביצוע הסקר 3,748 דונם
שטח חקלאי ברובו. שאר המתחם כולל אזור תעשייה (מערב התוכנית). במתחם פועלים תחנת תדלוק, מתחם תעש, משחטה ומוסכים שהינם מקור הפעילות המזהמת של האתר.	מתחם דרומי קריית שמונה שטח ביצוע הסקר 2,285 דונם
השטח משמש ברובו לחקלאות וליער נטע אדם. הר פסולת ישן ממוקם בחלקו המזרחי. באתר הייתה קיימת פעילות מזהמת של דלקים ומתכות.	באקה אל גרביה שטח ביצוע הסקר 141.5 דונם
שטח האתר משמש לחקלאות ופועלות בו שלוש אגודות חקלאיות: מושבי הנגב, מבואות ירושלים וגד"ש הר חברון.	דרום מערב אופקים שטח ביצוע הסקר 7,347 דונם
אזור תעשייה שהתפתח במשך שנים רבות ללא תכנון מרוכז, והתוצאה היא אזור תעשייה מוזנח, לצד שטחי מסחר ומלאכה בלתי מוסדרים, שאופיין בפעילות מזהמת בדלקים, מתכות כבדות ונדיפים	אזה"ת קריית עקרון שטח ביצוע הסקר 441 דונם

האתר כולל דרך סלולה ודרך לא סלולה, וכן שטח פתוח.	קירוי בגין דרום שטח ביצוע הסקר 42.5 דונם
שדה ששכן בלב העיר אילת, ושימש בעיקר לטיסות סדירות בתוך ישראל, לפעילות פרטית, ולמעט טיסות בין־לאומיות. השדה הוקם בשנת 1939 בידי הבריטים ובו הייתה קיימת פעילות מזהמת של דלקים מעצם היותו שדה תעופה.	שדה התעופה אילת שטח ביצוע הסקר 592 דונם
החל בתקופת המנדט הבריטי שימש האתר שטח רציף ושטח עורפי של נמל חיפה ומסילת הברזל. בשטח זה אוחסנו, הוטענו ונפרקו מטענים שייתכן כי חלקם עלול היה לגרום לזיהום הקרקע.	מתחם מגורים נמל חיפה שטח ביצוע הסקר 116 דונם
שטח המשמש ברובו חניון למכוניות ייבוא בנמל אילת. בחלקו המערבי של השטח שוכן מתחם של מפעל שמן דקלים לשעבר.	נמל מערבי אילת שטח ביצוע הסקר 153 דונם
שדה התעופה ממוקם צפונית לירושלים, סמוך לאזור התעשייה עטרות. פעילות השדה החלה בשנת 1924 והסתיימה בשנת 2000. בשטח האתר ישנו מפעל של התעשייה האווירית שהוקם בשנת 1977.	שדה תעופה עטרות שטח ביצוע הסקר 1,284 דונם
האתר משתרע על כ־5 דונם, וכיום הוא נטוש. באתר מבנים אחדים ששימשו את הפרקליטות הצבאית משנות הארבעים של המאה שעברה ועד שנת 2021. עד סוף שנות הארבעים שימש האתר בית ספר מוסלמי לבנים.	בית דין צבאי חיפה שטח ביצוע הסקר 5 דונם
האתר שימש לסילוק פסולת עוד בימי המנדט הבריטי בשנת 1944. בין השנים 1949-1997 שימש לפינוי פסולת של עיריית חיפה, ומכאן קיבל את הכינוי "הר הזבל". ב-1997 הופסקה הטמנת הפסולת הביתית, ובשנת 1999 הופסקה גם הטמנת פסולת הבניין. מאז לא הוטמנה פסולת באתר באופן מוסדר.	אתר סילוק פסולת - חיפה שטח ביצוע הסקר 389 דונם
השטח הכולל לסקרים ההיסטוריים באתרים	סיכום 16,544 דונם

3.2. חקירות קרקע

שלב זה הוא הוצאה לפועל של תוכנית חקירת קרקע/גז וקרקע/מי תהום כפי שהוצעה בסקר ההיסטורי. שלב זה כולל ביצוע של דיגום קרקע/גז וקרקע/מי תהום, ואנליזות מעבדה לדוגמאות אלו. החקירה נמשכת עד לאפיון מלא של הזיהום שאותר, לרבות מיפוי השתרעותו וזיהוי הרכבו הכימי. תוצר החקירה הוא דו"ח המתאר את המוקדים המזוהמים באתר שאותם יש לשקם, ותוכנית לשיקום לאתר. במהלך שנת 2023 נעשו שלוש עשרה חקירות קרקע:

מיקום הרצליה, דרך הבריגדה היהודית/ מנחם בגין	מתקיים תהליך להסדרת בסיס סטטוטורי להקמת שכונת מגורים ופארק עירוני ברובע הצפוני של הרצליה, בשטח התחום בין דרך 531 לדרך 20. בשטח האתר מצויים שדה התעופה של הרצליה וקווי דלק פעילים של חברות תש"ן וקצא"א.	תמ"ל 3006 שטח 2,975 דונם
מיקום המרכבה 23, דרומית-מערבית לכביש 44	משנות החמישים של המאה שעברה ועד לתחילת שנות האלפיים הייתה במתחם סדנת טנקים. נכון לחודש דצמבר 2022, השטח הנסקר כלל חניוני משאיות וקרוונים במרכזו, ושטחים פתוחים בחלקיו הצפוניים והדרומיים.	המרכבה חולון שטח 134 דונם
מיקום דרומית לרחוב משה סנה, רמה"ש, סמוך לכפר הירוק	כביש הנופש רמה"ש הוא חלק מתוכנית "נווה גן צפון", וכולל בשטחו קווי דלק, שטחים פתוחים וחקלאיים ומתחם משרדים.	כביש הנופש רמה"ש שטח 824 דונם
מיקום מצפון לכביש 461 וממערב לכביש 4622	מתחם תמל 1002 מורכב משטח צבאי ושטח אזרחי, ובהם שטחים פתוחים, מכלי דלק תת"ק, תרמויאל וגנרטור.	תמ"ל 1002 שטח 218 דונם

בשנת 2021 נעשה סקר היסטורי למיפוי אזורים בעלי פוטנציאל זיהום בשטח התוכנית. לפי ממצאי הסקר מוקמו קידוחי גז פסיבי באזור המערבי ביותר של השטח, אזור שבו יש שלושה קווי דלק פעילים של חברות תש"ן וקצא"א. במהלך 2023 בוצעו קידוחי גז פסיבי על פי תוכנית החקירה שאושרה.

בשנת 2020 נעשה סקר היסטורי בשטח האתר לאיתור מוקדים בעלי פוטנציאל זיהום. לפי תוצאות הסקר ההיסטורי, נעשה בשנת 2021 סקר גז פסיבי שעל בסיסו תוכננה תוכנית המשך לחקירת הקרקע. בשנים 2022–2023 נעשתה חקירת קרקע מלאה בשטח האתר.

סקר היסטורי ותוכנית חקירה נעשו בשנת 2021 בידי חברת "ואזה אקולוגיה". בשנת 2023 עשתה חברת אקולוג חקירת גז קרקע אקטיבי סמוך לקווי הדלק. לפי ממצאי החקירה הנ"ל התקבל אישור המשרד לאינקיסט פעולות נוספות בשטח הנסקר (NFA)

סקר היסטורי ותוכנית חקירה נעשו בידי חברת גיאופרוספקט בשנת 2013. על פי ממצאי הסקר ההיסטורי נעשתה חקירת קרקע בשטח האזרחי בין השנים 2019 ו-2023. על סמך ממצאי החקירה הנ"ל התקבל אישור המשרד לאינקיסט פעולות נוספות (NFA).

מיקום מזרחית לעיר פתח תקווה וגובל בכפר סירקין מדרום	המחנה נבנה בשנת 1941 ושימש שדה תעופה של הצבא הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה. לאחר קום המדינה שימש מחנה סירקין את חיל האוויר הישראלי, ובשנות השישים של המאה שעברה התרחב והתפצל לשישה בסיסים פעילים. בעשרות השנים האחרונות פעלו במחנה כמה יחידות.	מחנה סירקין שטח 1,851 דונם
החל בשנת 2015 נערכו סקרים היסטוריים אחדים בכל האתר. את האחרונים שבהם עשתה חברת אקולוג בין השנים 2021–2023, בהתאם לשלבי הפינוי של הבסיס. חקירת הקרקע החלה כבר בשנת 2021 ונמשכת עד היום. גם החקירה נעשתה בהתאם לשלבי הפינוי של הבסיס. באתר אותרו עשרות מוקדי זיהום, והם שוקמו במהלך 2023–2024.		
מיקום פינת רחוב בין הרחובות יהודה והפלדה	האתר שימש בסיס דלק משנות השלושים של המאה שעברה. צפונית ומזרחית לאתר פועלים שטחי תעסוקה, מלאכה ותעשייה קלה.	בסיס הדלק נשר שטח 53 דונם
בשנת 2022 הושלמו סקר היסטורי ותוכנית חקירה. חקירת הקרקע באתר החלה בחודש פברואר 2023 והושלמה בחודש אוקטובר 2023. בחקירה נמצא זיהום במרכיבי דלק בשטחים נרחבים באתר, ולפיכך החלה החברה לבצע באתר הריסות לצורכי שיקום.		
מיקום מזרחית לכלא כרמל ומערבית לצומת בית אורן וכביש 4	בסיס כלא 6 החל לפעול בשנות הארבעים של המאה שעברה, בתקופת המנדט הבריטי. בתחומי הבסיס היו מגורי חיילים, מבני אחסנה, בתי מלאכה, גנרטורים ותרמויאלים.	בסיס כלא 6 שטח 38 דונם
בשנת 2021 נעשתה באתר סקירה היסטורית, ועל בסיס ממצאיה נעשתה באתר חקירת קרקע בין השנים 2022–2023. בחקירה נמצא זיהום של מרכיבי דלק באתר. בעקבות ממצאי החקירה, החברה החלה בשיקום לאתר בתחילת שנת 2024.		
מיקום מזרחית לראשון לציון, מערבית לכביש 44 וצפונית לכביש 4313	מחנה צריפין הוקם בידי הבריטים בשנת 1917 ושימש בסיס אימונים והדרכה בתקופת המנדט. לאחר קום המדינה פעלו בחלק מהבסיס מתקני כליאה: כלא 4 וכלא 400, ובחלקו האחר פעלו בסיסי ההדרכה בה"ד 11 ובה"ד 16.	צריפין בסיס חושן שטח 60 דונם
בשנת 2023 עודכן סקר היסטורי שנעשה בעבר. העדכון כלל גם תוכנית חקירת קרקע וגזקרקע. חקירת האתר החלה בשנת 2023, והסתיימה בתחילת שנת 2024.		
מיקום סמוך לנמל התעופה בן גוריון	שימש בסיס טיסה ותובלת אוויר של חיל האוויר הישראלי. בשנת 2008 פונה האתר ורוב יחידותיו הועברו לבסיס נבטים.	בסיס חיל האויר 27 שטח 513 דונם
באתר נערכו סקר היסטורי בשנת 2008, וחקירת קרקע בין השנים 2013–2014. החקירה התחדשה בשנת 2019 ונמשכת עד היום. בחקירה נמצאו כמה מוקדים מזוהמים; חלקם שוקמו בשנה הנוכחית ובחלקם החלו פעולות שיקום בשנת 2024.		

מיקום בית החולים שיבא - תל השומר	שיכון הרופאים הוא חלק משטח בית החולים תל השומר (שיבא). בשטחו המזרחי של האתר מתקיימת פעילות שוטפת של בית החולים: מכבסה, אחסון, תחנת תדלוק, דוודים, מטבח, משרדים ועוד. בחלקו המערבי של האתר ישנה שכונת מגורים.	שיכון הרופאים שטח 145 דונם
בשנת 2017 נעשה באתר סקר היסטורי שבו אותרו אזורים בעלי פוטנציאל לזיהום קרקע כתוצאה מהפעילויות שהתקיימו בשטח לאורך השנים. במהלך שנת 2021 עודכן הסקר ההיסטורי והחלה חקירת קרקע, גז-קרקע ומי תהום אשר הסתיימה בחודש דצמבר 2023.		
מיקום מזרחית לראשל"צ, מערבית לכביש 44 וצפונית לכביש 4313	מחנה צריפין הוקם בידי הבריטים בשנת 1917 ושימש בסיס אימונים והדרכה בתקופת המנדט. לאחר קום המדינה פעלו בחלק מהבסיס מתקני כליאה: כלא 4 וכלא 400, ובחלקו האחר פעלו בסיסי ההדרכה בה"ד 11 ובה"ד 16.	כלא 4 ובה"ד 16 שטח 210 דונם
בשנת 2022 עודכן סקר היסטורי. העדכון כולל תוכנית חקירת קרקע וגז-קרקע . חקירת האתר החלה בשנת 2022 והסתיימה בסוף שנת 2023. באתר החלו פעולות הריסה וטרם החלו פעולות שיקום.		
מיקום כקילומטר מזרחית לחוף הים התיכון ומצפון לבית הזיקוק ואזור התעשייה	אתר רתמים הוקם בשנות השישים של המאה שעברה לשם הטמנת פסולת של העיר אשדוד וסביבתה, ועד לסגירתו בשנת 2003 קלט האתר פסולת ביתית ותעשייתית מאשדוד, יבנה, נס־ציונה, רחובות, מזכרת בתיה, קריית עקרון ויישובי המועצות האזוריות שבסביבה, וכן פסולת תעשייתית מרחבי הארץ.	מטמנת רתמים שטח 550 דונם
בשנת 2011 נעשה סקר קרקע בעבור המשרד להגנת הסביבה, ובו נמצאו מגוון מזהמים (מתכות, מרכיבי דלקים, נדיפים) בגוף הפסולת, וכן אותרו אזורים הטמנת בוצה ממזרח למטמנה. במהלך שנת 2023 נעשו כמה חקירות לטובת תכנון השיקום - סקר פסולת, חקירת מי תהום ותשטיפים, חקירת גזי מטמנה וקרקע, חקירת בריכות השפך . סקרים אלו העלו ממצאי זיהום בקרקע ובמי התהום.		
מיקום בצפון אזור התעשייה הצפוני של אשדוד, בסמוך למט"ש החדש	בריכות מתקן טיהור השפכים של אשדוד שימשו בריכות חמצון של המט"ש עד תחילת שנות האלפיים. מתחם הבריכות כולל בתוכו 9 בריכות בגדלים שונים.	בריכות מט"ש אשדוד שטח 320 דונם
בשנת 2017 עשתה חברת איזיטיפ חקירת קרקע. תוצאות החקירה הראו חריגות מערכי סף ב־TPH ומתכות. בשנת 2023 עשתה חברת LDD סקר קרקע מלא חוזר על כל הבריכות. בסקר זה נמצאו חריגות ב־TPH ומתכות ברוב הבריכות. תוכנית השיקום נקבעה על פי ממוצעי pro-ucl, וכללה פינוי של מרבית קרקעית הבריכות לטיפול הביולוגי		
שטח ביצוע חקירות מכל הסוגים. שטח כולל: 7,891 דונם		סיכום

3.3. פעילות הריסה ושיקום

מטרת עבודות השיקום וההריסה היא להסיר את המפגע הסביבתי ואת הסיכונים לבני האדם ולסביבה שנגרמים מחשיפה לקרקע המזוהמת, ולהשיב את השטח לציבור.

נוהל ההריסה נועד להבטיח כי עבודות הפירוק, ההריסה והפינוי של המבנים יתבצעו בצורה מבוקרת ובטוחה, מתוך מזעור הפגיעה בסביבה ובביטחון הציבור. הנוהל כולל כמה שלבים עיקריים: הכנה לתהליך ההריסה, ביצוע ההריסה, ופינוי הפסולת והחומרים שנאספו. כל זאת בשימוש באמצעים טכנולוגיים מתקדמים ובהתאם להוראות החוק ולתקנות הרלוונטיות, ומתוך שימת דגש על הקפדה על בטיחות העובדים, מניעת זיהום סביבתי ומזעור ההפרעה לתושבים.

עבודות ההריסה ופינוי האתר לצורך טיפול בקרקע הן שלב ראשוני בעבודות השיקום. שלב השיקום מגיע לאחר שהתקבלו תוצאות חקירת הקרקע ובידינו תמונה ברורה באשר למקום הימצאן של קרקע מזוהמת או פסולת שיש לטפל בה. לשלב זה נבנית תוכנית עבודה מפורטת הכוללת הצעת חלופות לטיפול בקרקע לפי תוצאות החקירה. שלבי השיקום שונים בין אתר אחד למשנהו, משום שיש אתרים שנדרשת בהם הריסת מבנים, ובאחרים נדרשת שליפת תשתיות מעומק האדמה, חפירת קרקע והחלפתה, או חפירת פסולת מוטמנת ופינויה לאתרי קצה.

במהלך כל עבודות השיקום ננקטים מירב האמצעים הקיימים כדי למזער פגיעה בסביבה, ובבריאותם ובאורח חייהם של תושבי האזור.

לאחר סיום החפירות נלקחים דיגומי קרקע מדפנות החפירות ומקרקעיתן, כדי לוודא שכל הקרקע המזוהמת סולקה מהאתר ושהקרקע שנותרה נקייה. במהלך שנת 2023 בוצעו פעולות הריסה בשישה אתרים, ופעולות שיקום קרקע מזוהמת בשבעה אתרים:

מיקום

מזרחית לעיר פתח תקווה וגובל בכפר סירקין מדרום

המחנה נבנה בשנת 1941 ושימש שדה תעופה של הצבא הבריטי בזמן מלחמת העולם השנייה. לאחר קום המדינה שימש מחנה סירקין את חיל האוויר הישראלי, ובשנות השישים של המאה שעברה התרחב והתפצל לשישה בסיסים פעילים. בעשרות השנים האחרונות פעלו במחנה כמה יחידות.

הריסה

נהרסו ופוננו כל מבני הבסיס והתשתיות, לרבות כבישים, עמודי חשמל וטלפון, למעט מבנים לשימור. הריסת המבנים והתשתיות וניקוי השטח בוצעו באזורים א, ב, ג, ד, ה. בהתאם לנוהל הריסה סלקטיבית, פונו מהאתר למטמנות מאושרות, סוגי פסולת כגון אסבסט (0.62 ט') ופסולת יבשה (300 ט'). כמו כן, יצאו מהאתר חומרים למחזור, כגון מבנים יבילים שלמים, בטון (ממבנים ותשתיות) אשר נגרס לשימוש שכבות מצעים ראשונות (26 אלף ט'), ברזל ואלומיניום (1.4 אלף ט') אשר הועברו למפעלים למתכות למחזור, עץ ועמודי עץ למחזור (29 ט'), אספלט גרוס (13 אלף ט') לשימוש שכבות מצע בשימוש חוזר, ומצעים (39 אלף ט') שנחפרו מתחת לאספלט, לשימוש חוזר כמצעים בשכבות ראשונות.

שיקום

עד לסוף שנת 2023 שוקמו באתר ארבעה מוקדי זיהום באמצעות חלופה של חפירת הקרקע המזוהמת ופינוי הקרקע ליעדי קצה מתאימים. בהתאם לערכי הקרקע, חלקה פונתה לכיסוי מטמנות וחלקה לטיפול ביולוגי. השיקום נמשך בשנת 2024. משקל הקרקע המזוהמת שפונתה מהאתר עד לחודש דצמבר 2023 הוא כ־2,712 טונות.

מחנה
סירקין

שטח
1,851 דונם

מיקום דרומית לאצטדיון "סמי עופר" ומזרחית לכביש 4	הבסיס החל לפעול בשנת 1930, ושימש לסדנאות רכב, תרמויאלים ומכלים עיליים ותת־קרקעיים. בשנת 2003 פונה שטחו הצפוני של הבסיס ובשנת 2021 פונה שטחו הדרומי, ובכך הושלם פינוי האתר.	טירה מ"ק 148 שטח 750 דונם
	הריסה נהרסו ופונו מהאתר כל מבני הבסיס והתשתיות בו, לרבות תשתיות כבישים ותשתיות חשמל וטלפון. בהתאם לנוהל הריסה סלקטיבית, מהאתר יצאה פסולת למגוון יעדי קצה מורשים. סוגי הפסולת כוללים אסבסט (364 ט') ופסולת יבשה. נוסף על כך יצאו מהאתר חומרים למחזור כגון מבנים יבילים שלמים; בטון ממבנים ותשתיות (3,336 ט') נגרס לשימוש שכבות מצעים ראשונות; חומרים כמו ברזל ואלומיניום (443 ט') הועברו למפעלים למתכות למחזור; עץ ועמודי עץ מוחזרו, ואספלט גרוס (13,761 ט') הועבר לשימוש חוזר בשכבות מצע. שיקום לאחר פינוי האתר, כהשלמה לסקר ההיסטורי ועדכון תוכנית החקירה, נעשתה חקירת גזקרקע וגזקרקע אקטיבי בין השנים 2018–2022. החקירה הצביעה על זיהום קרקע במרכיבי דלק בשטחו הדרומי של הבסיס. עבודות השיקום באתר החלו בחודש נובמבר 2022 והסתיימו בחודש ספטמבר 2023. חלופת השיקום הנבחרת באתר הייתה חפירת הזיהום בקרקע ופינוי הקרקע לאתרי קצה מורשים. במסגרת השיקום פונו מהאתר 460 טונות של קרקע מזהמת.	
מיקום פינת רחוב בין הרחובות יהודה והפלדה	האתר שימש בסיס דלק משנות השלושים של המאה שעברה, בתקופת המנדט הבריטי. צפונית ומזרחית לאתר פועלים שטחי תעסוקה, מלאכה ותעשייה קלה.	בסיס הדלק נשר שטח 53 דונם
	הריסה בהתאם לנוהל הריסה סלקטיבית, נהרסו ופונו כל מבני הבסיס והתשתיות, ובהם כבישים, עמודי חשמל ועמודי טלפון. סוגי הפסולת שיצאו מהאתר למטמנות מורשות הם אסבסט (52 ט') ופסולת יבשה (150 ט'). מהאתר יצאו גם חומרים למחזור: מבנים יבילים שלמים, בטון ממבנים ותשתיות (3,000 ט') שנגרס לשימוש שכבות מצעים ראשונות, ברזל ואלומיניום (290 ט') שהועברו למפעלי מתכות למחזור, עץ ועמודי עץ שהועברו למחזור (10 ט'), ואספלט גרוס (758 ט') לשימוש חוזר בשכבות מצע.	
מיקום צומת בית דגן, דרומית־מערבית למשמר השבעה	בסיס מש"א בית דגן פעל החל משנת 1949. בבסיס פעלו בתי מלאכה לאופטיקה ולאלקטרוניקה, מחלקה לטיפול תרמי, שיקום וציפוי, וכן סדנאות למנועים. בשנת 2001 הופסקה הפעילות בבסיס.	מש"א בית דגן שטח 99 דונם
	שיקום סקר היסטורי וממצאי חקירת קרקע, שנעשו בשנת 2016, הצביעו על זיהום קרקע שמקורו בדלקים ומתכות. בשנת 2020 החלו עבודות שיקום האתר, בדרך של חפירת המוקדים המזהמים ופינוי הקרקע המזהמת ליעדי קצה מורשים. במסגרת שיקום האתר פונו ממנו כ־140 אלף טונות של קרקע מזהמת וכ־4,000 קוב של פסולת בסך הכול. עבודות השיקום הושלמו בסוף שנת 2023.	

מיקום מזרחית לראשון לציון, מערבית לכביש 44 וצפונית לכביש 4313	מחנה צריפין הוקם בידי הבריטים בשנת 1917 ושימש בסיס אימונים והדרכה בתקופת המנדט. לאחר קום המדינה פעלו בחלק מהבסיס מתקני כליאה: כלא 4 וכלא 400, ובחלקו האחר פעלו בסיסי ההדרכה בה"ד 11 ובה"ד 16.	צריפין בסיס חושן שטח 60 דונם
הריסה עבודות ההריסה החלו לקראת סוף שנת 2023, לאחר שהסתיימו עבודות פינוי האסבסט מהמבנים (גגות וקירות). בהתאם לנוהל הריסה סלקטיבית, באתר קיימת תוכנית לשימור מבנים והקצאתם לשימוש העירוני. סוגי פסולת שיצא מהאתר למטמנות מורשות בשנת 2023 הם אסבסט (442 ט'), פסולת בניין ופסולת יבשה (2,031 ט'), מתכות וחומרי עץ למחזור (611 ט').		
מיקום סמוך לנמל התעופה בן גוריון	שימש בסיס טיסה ותובלת אוויר של חיל האוויר הישראלי. בשנת 2008 פונה האתר ורוב יחידותיו הועברו לבסיס נבטים.	בסיס חיל האוויר 27 שטח 513 דונם
הריסה ושיקום במסגרת התוכנית לחקירה ואיתור מוקדים מזוהמים באתר נהרסו בו שני מבני תחנת כוח, ולאחר מכן שוקמו שישה מוקדים מזוהמים באמצעות חלופה של חפירה ופינוי הקרקע המזוהמת ליעדי קצה מורשים. השיקום באתר צפוי להימשך בשנת 2024. מהאתר פונו 3.6 אלף טונות של קרקע מזוהמת ו־1.4 טונות של פסולת.		
מיקום מזרחית לראשל"צ, מערבית לכביש 44 וצפונית לכביש 4313	מחנה צריפין הוקם בידי הבריטים בשנת 1917 ושימש בסיס אימונים והדרכה בתקופת המנדט. לאחר קום המדינה פעלו בחלק מהבסיס מתקני כליאה: כלא 4 וכלא 400, ובחלקו האחר פעלו בסיסי ההדרכה בה"ד 11 ובה"ד 16.	כלא 4 ובה"ד 16 שטח 210 דונם
הריסה בשנת 2023, לאחר חקירות הקרקע, החלו באתר עבודות פינוי האסבסט מגגות ומקירות המבנים, ופסולת האסבסט פונתה למטמנות מורשות. עבודות פינוי אלו הסתיימו, והחלו עבודות הריסה באתר.		
מיקום דרומית-מזרחית לעיר יבנה	הטמנת הפסולת באתר החלה בסוף שנות התשעים של המאה שעברה. באותן שנים ניתן אישור להטמין באתר פסולת אינרטיית מהמשרד להגנת הסביבה, וככל הידוע רוב הפסולת שהוטמנה באתר היא פסולת בניין. כמו כן, בשנים שחלפו מאז סגירת האתר הושלכה בו פסולת פירטית, ובשנים 2009–2010 נעשו בו פעילויות לא מאושרות של קליטה, חפירה ומיון פסולת.	מטמנת יבנה שטח 83 דונם
שיקום עבודות השיקום החלו עוד בשנת 2021, וכללו חפירה וניפוי של גוף הפסולת. 99.28% מהקרקע (1.276 מיליון ט') מוחזרה ונשארה באתר לצורך שימוש או מילוי חוזר, מכיוון שלא נמצאו בה חריגות של מזהמים מערכי הסף המותרים לאזור זה (Tier 1 למגורים).		

מיקום מערב למחנה עמנואל - ג'וליס	שטח פתוח ובו ערוץ נחל אבטח. בעבר הוזרמו לבריכות איסוף ממערב לו שפכי הבסיס הצמוד, אשר כללו גם שפכי דלקים ושמנים מטיפול ריק"מ. הבריכות הסמוכות גלשו אל השטח הפתוח ומשם אל ערוץ הנחל.	נחל אבטח שטח 41 דונם
שיקום עבודות השיקום החלו בסוף שנת 2022 ונמשכו בשנת 2023. בתקופה זו פונתה בוצה שהצטברה בשני מוקדים: הבריכה המזרחית וערוץ הנחל, והפסולת, בסך של 285 טונות, פונתה ליעדי קצה מורשים. בשנת 2024 שוקם כל שטחו של האתר.		
מיקום 5 ק"מ צפונית לעיר דימונה	באתר פעלה מחצבת דולומיט במשך עשרות שנים עד לסגירתה בתחילת שנות האלפיים. מאז הפסקת הפעילות באתר הטמינו הוטמנה בשטחו פסולת מסוגים שונים בידי גורמים עברייניים. שטח התוכנית מיועד לשימושים של חציבה, מתקנים, אחסון חומרי נפץ, דרכים ושצ"פ.	מחצבת ערוער שטח 1,456 דונם
שיקום עבודות השיקום באתר נעשו באמצעות חפירת הפסולת המעורבת בקרקע, ניפוייה ופינויה למטמנה מאושרת. התהליך ייצר כמה זרמי פסולת, המסתכמים ב 99.26% מנפח החפירה באתר: פסולת יבשה ומעורבת בסך 1,045 טונות, קרקע מזוהמת בסך 220 טונות, וקרקע נקייה שנשארה לשימוש חוזר בסך 301 אלף טונות.		
מיקום דרום-מערב העיר נתניה	בשנות השישים והשמונים של המאה שעברה פעל במקום מכרה כורכר. לאחר סיום פעילותו נותרו בשטח בורות, אשר החלו לשמש להטמנת פסולת, לרבות פסולת עירונית ותעשייתית. אומנם האתר נסגר רשמית בשנת 1996, אך הוא הוסיף לשמש כמטמנה אזורית עד לשנת 2001.	אס"פ נתניה שטח 269 דונם
שיקום באתר נעשות פעולות שיקום הכוללות סילוק הפסולת לאתרים מורשים וטיפול בקרקע מזוהמת על ידי מתקן לשטיפת קרקע שהוקם באתר. באזורי שוחות הפלנטקס נבדקת הימצאות מזהמים המאפיינים את פעילות המפעל, וזאת באמצעות חפירה עד לתחתית השוחה, ובמידת הצורך אף עמוק יותר. לאחר השלמת עבודות השיקום, הנעשות במקטעים, מבוצעת התאמת מפלסים לטובת תוכנית הפיתוח העתידית.		
מיקום דרומית לחבצלת השרון וצפונית לשכונת עין התכלת בנתניה	האתר מאופיין בעיקרו בשדות חקלאיים ובשטחים פתוחים. עדויות שהצטברו במהלך השנים הצביעו על אפשרות להטמנה של פסולת מעורבת (ביתית), פסולת חקלאית ופסולת בניין ברחבי השטח בצורה לא מוסדרת.	חבצלת השרון שטח 196 דונם
שיקום במרץ 2023 החל שלב ב' בעבודות השיקום, שמטרתו סילוק מפגעי האסבסט ופסולת הבניין. עבודות החפירה, הפרדת הפסולת ודיגום הערמות הושלמו ביולי 2023. הפסולת היבשה בסך 3,851 טונות פונתה להטמנה, ופסולת הבניין נגרסה והושארה באתר לשימוש חוזר. כל הקרקע שהופרדה נבדקה, ולאחר שאושר כי היא נטולת זיהום – הושארה להשבה באתר. סך הקרקע שמוחזרה עומד על 60 אלף טונות, שהם 93.87% מכלל כמות החפירה באתר.		

3.4. אסבסט

במהלך שנות השישים והשבעים של המאה שעברה גלשה פסולת עם סיבי אסבסט ממפעל "איתנית" אל חוף הים. באזורים אחרים נגרמו מפגעים נוספים בעקבות שימוש יזום באסבסט פריך ברחבי היישובים. במהלך השנים, לאור הבנת הסיכון ולאחר כניסתו לתוקף של חוק האסבסט בשנת 2011, החל המשרד להגנת הסביבה בפינוי הקרקעות המזוהמות באסבסט פריך.

בשלב א', בין השנים 2011-2017, ערך המשרד להגנת הסביבה מיפוי נרחב של האתרים שנעשה בהם שימוש באסבסט פריך בקרקע, ולאחר מכן פינוי נרחב של האתרים שזוהו. בשנת 2023 החלה החברה בשלב ב', הכולל פינוי אתרים שלא טופלו בשלב א'. עיקר העבודה היא פינוי האסבסט שהוטמן בקרקע - לעיתים מדובר בשכבת אסבסט מובחנת ששימשה בעבר שביל, חניון וכד', ולעיתים מדובר בתערובת של קרקע ואסבסט פריך, שכן הקרקע הופרה במהלך השנים הרבות שחלפו.

העבודה נעשית בפיקוח קפדני ובתנאי בטיחות מחמירים, הכוללים גידור לגובה של כארבעה מטרים, מערכת המטרה שנפרסת בצפיפות גבוהה, והפסקת העבודה בתנאי מזג אוויר סוערים. לצד זאת נעשה דיגום סיבי אסבסט בקרבת כל אתר, כדי לוודא שאין זליגה של סיבים בעת ביצוע העבודות.

במקביל לפעילות הנעשית באתרים ידועים משלב א', נעשים גם סקרי אסבסט בקרקע באתרים נוספים שיש חשד שיש בהם אסבסט ובאתרים המבוקשים לפיתוח.

מיקום	היתר עבודות	לימן הרחבה שטח 180 דונם
62 נחלות חדשות ודרכים ביישוב לימן	5-0001/2023 פינוי אסבסט פריך	
בשנת 2016 נעשה סקר אסבסט פריך בקרקע. הסקר מיפה את המגרשים והדרכים שטמון בהם אסבסט פריך בקרקע, ובשל הימצאותו נמנע הפיתוח בהרחבה. בשנת 2023 החלו עבודות לסילוק אסבסט פריך מהקרקע במושב לימן, שארכו כחודש. בהתאם לתנאי ההיתר נעשו מדי שבוע שלוש בדיקות דיגום אוויר לבדיקת נוכחות סיבי אסבסט באוויר, כדי להבטיח כי העבודות אינן יוצרות מפגעי אסבסט. בסוף חודש אוגוסט 2023 הושלמו עבודות הפינוי של אסבסט פריך באתר, והתקבל אישור אכלוס.		

מיקום משק 57 בבוסתן הגליל	היתר עבודות 5-0003/2023 פינוי אסבסט פריך	בוסתן הגליל משק 57 שטח 1.25 דונם
בשנת 2022 נעשה סקר אסבסט פריך בקרקע, וממצאיו העידו על הימצאות אסבסט פריך. בשנת 2023 התבצעה העבודה לפינוי האסבסט הפריך שהתגלה בסקר, לצד השלמת חקירה ביתר שטח המשק. בהתאם לתנאי ההיתר נעשה דיגום אוויר לבדיקת נוכחות סיבי אסבסט באוויר, כדי להבטיח שהעבודות אינן יוצרות מפגעי אסבסט. לאחר השלמת הפינוי התקבל אישור אכלוס לאתר. לצד עבודות פינוי האסבסט הפריך הושלם סקר של יתר השטח. הסקר הושלם ללא ממצאי אסבסט פריך וניתן אישור אכלוס גם ליתר השטח.		

מיקום	היתר עבודות	עברון שטח ערימת אסבסט
חניון מועצת עברון	5-0005/2023 פינוי אסבסט פריך	
מעדויות שהתקבלו באגף האסבסט של המשרד להגנת הסביבה התגלה אסבסט פריך במדרונות החניון. כדי למנוע את פיזורו כוסה המדרון ביריעה. בהתאם לתנאי ההיתר נעשה דיגום אוויר לבדיקת נוכחות סיבי אסבסט, כדי להבטיח כי העבודות אינן יוצרות מפגעי אסבסט. ברבעון האחרון לשנת 2023 התקבל אישור אכלוס לאתר. לצד עבודות פינוי האסבסט הפריך הושלם סקר של יתר שטח החניון. הסקר הושלם ללא ממצאי אסבסט פריך וניתן אישור אכלוס גם ליתר השטח.		

מיקום	היתר עבודות	נהריה שטח 3 מוקדי אסבסט
שכונות יצחק שמיר ושמעון פרס	5-0004/2023 פינוי אסבסט פריך	
במסגרת עבודות הפיתוח של השכונות יצחק שמיר ושמעון פרס נעשה סקר אסבסט עבור עיריית נהריה. בסקר התגלו שלושה מוקדים של אסבסט פריך בקרקע. בספטמבר 2023 התבצעה העבודה לפינוי האסבסט הפריך משלושת המוקדים שהתגלו בסקר. בהתאם לתנאי ההיתר נעשה דיגום אוויר בכל אחד מהמוקדים לבדיקת נוכחות סיבי אסבסט, כדי להבטיח כי העבודות אינן יוצרות מפגעי אסבסט. בסוף הפינוי התקבל אישור אכלוס לאתר.		

מיקום	היתר עבודות	נהריה בן גאון שטח 300 מ"ק
חוף הים ברחוב בן גאון	1-0045/2023 סקר אסבסט	
בשנת 2015, במסגרת שלב א' של עבודות פינוי האסבסט הפריך מקרקעות הגליל המערבי, נעשה סקר אסבסט פריך בקרקע חוף הים שבקצה רחוב בן גאון בנהריה. ממצאיו העידו על הימצאות אסבסט פריך בקרקע. בתחילת חודש אוגוסט נעשה סקר מעודכן למיפוי האסבסט הפריך שהתגלה בסקר של שנת 2015, לצד השלמת חקירה שמטרתה לתחום את גבולות האסבסט. ממצאי הסקר תיחמו את השטח הנדרש לפינוי לכ־300 מ"ק.		

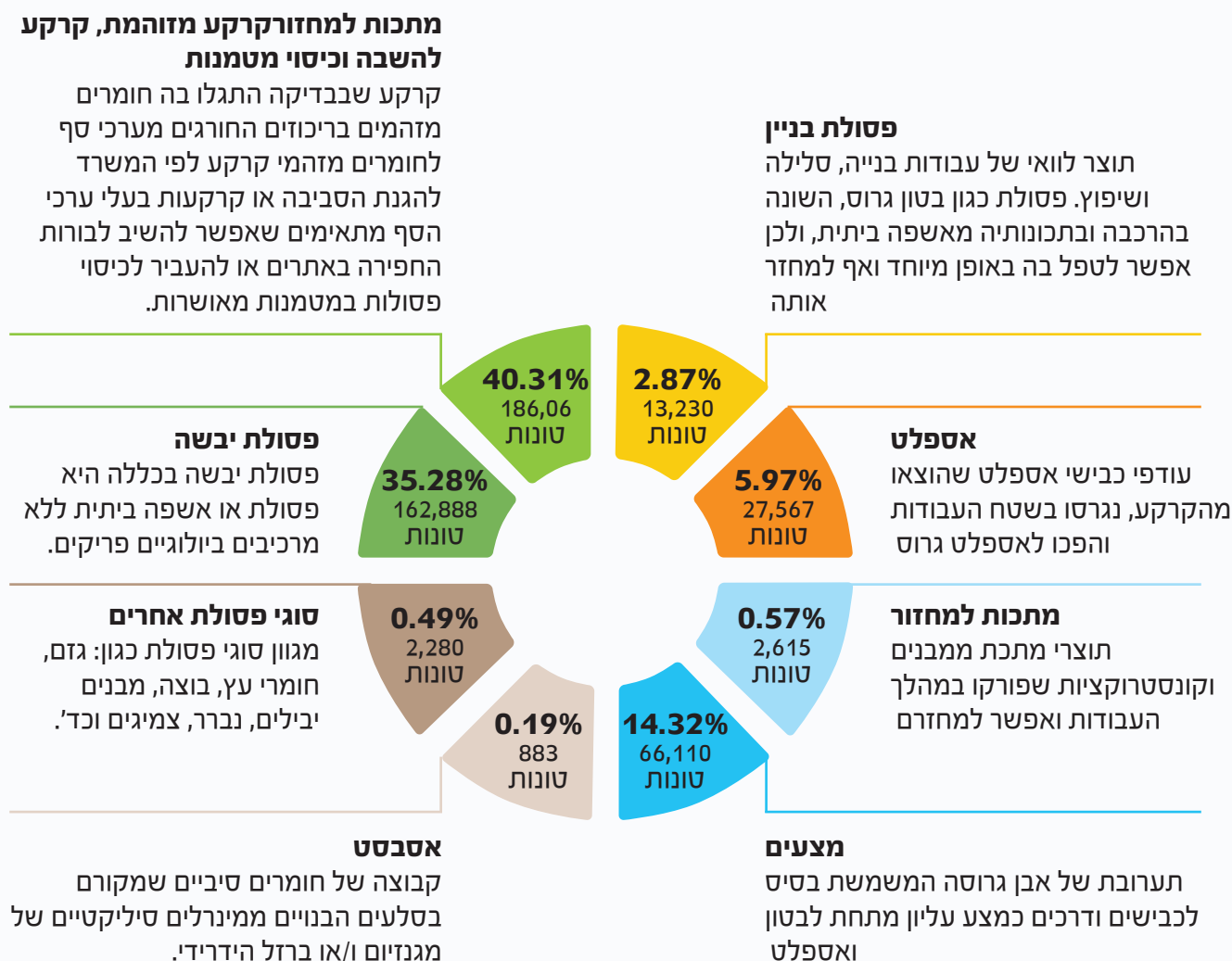

3.5. כמויות מטופלות של קרקע ופסולת

במסגרת הטיפול בפסולת ובקרקע מזהמת, היעד הוא לצמצם את כמות הקרקע היוצאת מהאתרים ולהשיב כמות קרקע גדולה ככל האפשר לשימוש מיטבי. המאמצים כוללים הפחתת הפסולת המועברת לאתרים חיצוניים (יעדי קצה) ושיקום הקרקע המקומית, באמצעות טכנולוגיות השבה מתקדמות המקטינות את הפגיעה בסביבה.

האסבסט הפריך הוא חומר שאי אפשר למחזר מכיוון שהוא מסוכן מאוד וחשיפה אליו עלולה לגרום לנזקים בריאותיים חמורים כגון סרטן ריאות, ולכן הוא מפונה באופן מבוקר באמצעות כלים ייעודיים. לעומתו, חלק מסוגי הפסולת עוברים תהליכי מחזור שתכליתם לצמצם את הכמות הנשלחת לאתרי סילוק פסולת: חלק מפסולת הבנייה, שמקורה במבנים ותשתיות שנהרסו במסגרת עבודות השיקום, יכול לעבור מחזור ולשמש בשימוש חוזר, וכך גם אחדים מסוגי הפסולת התעשייתית, שהיא שאריות של חומרים ומתקנים ממפעלים ומתקנים תעשייתיים שפעלו באזורי השיקום.

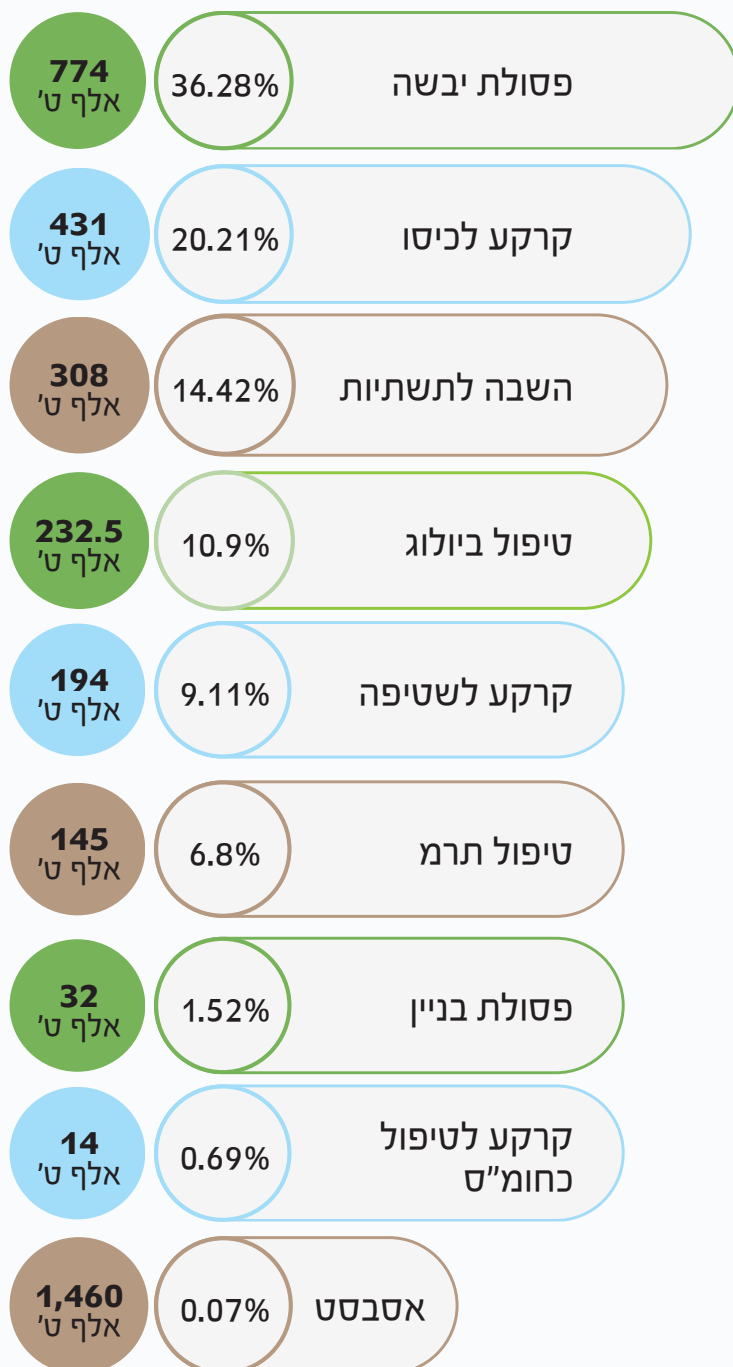
להלן התפלגות כמויות קרקע והפסולת אשר טופלו במהלך שנת 2023:

כמויות מתחילת הפרויקט

התפלגות קרקע ופסולת שטופלו במגוון טכנולוגיות בין השנים 2016-2023

3.6. פעילות שיתוף ציבור

החברה לשירותי איכות הסביבה רואה בעצמה חלק בלתי נפרד מהקהילה ומהחברה, ומחויבת לשמירה על איכות הסביבה ולהגברת המודעות הסביבתית בישראל, למען הדורות הבאים. מתוך כך, שיתוף הציבור, דיאלוג פתוח עם הקהילות ומענה לצורכיהן הם בשבילנו המשך טבעי לפעילות החברה.

אנו פועלים בקביעות עם כל בעלי העניין, ובכלל זה תושבים, רשויות מקומיות, ארגוני סביבה וגורמים ממשלתיים, במסגרת מגוון פרויקטים של החברה, כדי לקדם פתרונות סביבתיים, להבטיח שקיפות, ולהתאים את פעילותנו לצורכי הקהילה והסביבה.

הדבר מתקיים בדרכים האלה:

1. סיורי שטח, המאפשרים לתושבים ולבעלי עניין נוספים להיחשף מקרוב לפעילות החברה. סיורים אלו פותחים את שערי הפרויקטים ומובילים לצמצום התנגדויות בקרב המשתתפים.
2. יצירת שיח עם בעלי עניין, בדגש על תושבי הערים הסמוכות לאתרי הפעילות של החברה.
3. ליווי שוטף של העבודות ומתן ייעוץ ממוקד ומקצועי מול מאבקים ציבוריים ופעילי סביבה.
4. מפגשי הסברה וחיזוק הקשר עם רשויות מקומיות ועם גורמים עירוניים נוספים המושפעים מאתרי העבודה של החברה, ומתן הסברה מקיפה ושיקוף תהליכי העבודה במלואם. מפגשים אלו מספקים לגורמים המקומיים והעירוניים הזדמנות ליצירת קשר בלתי אמצעי עם אנשי המקצוע של הפרויקטים השונים.
5. מענה שוטף לפניות של תושבים באמצעות טלפון, דואר אלקטרוני ופגישות ישירות.
6. שיתוף של מידע רחב לציבור במגוון דרכים.
7. עדכון שוטף של אתר האינטרנט של החברה ושל המידע המוצג בו בדבר העבודות שהחברה מבצעת באתרים.

בשנת 2023 בוצעו הפעולות האלה:

תעש השרון

- פגישות עם נציגי עיריית הוד השרון, רמת השרון והרצליה ונציגי המועצה האזורית דרום השרון, שבמסגרתן הוסבר למשתתפים על העבודות באתר תעש השרון ועל הצפוי לקרות בו בעתיד.
- יצירת חומרי הסברה לציבור על אודות הפרויקט בעיר הרצליה.

בסיס הדלק נשר

- יצירת קשר עם מתנגדי כריתת העצים בבסיס הדלק ועם העותרים נגדה. הזמנת פעילי סביבה מקומיים לסיור באתר והסבר מפורט על העבודות הצפויות ומתן מידע רלוונטי ומקצועי על העבודות.
- הכנת חומרי הסברה לציבור.

תעש בית הכרם

- קשר שוטף עם נציגי ועד השכונה בדבר התקדמות העבודות, ומענה לפניות ציבור העולות מתושבי השכונה.
- הכנת חומרי הסברה על הפרויקט לתושבים.

3.7. פעילויות נוספות בזרוע השיקום

שלמות דו"חות

החברה לשירותי איכות הסביבה פועלת במסגרת מכרז A41 לבדיקת דו"חות סביבתיים עבור המשרד להגנת הסביבה (סקרים היסטוריים, סקרי קרקע, סקרי גזקרקע וסקרי ליווי פעולות שיקום). הבדיקה כוללת בחינת שלמות הדו"ח לפי הנחיות המשרד להגנת הסביבה והפקת מכתב בדיקה שבו מפורטות ההשלמות הנדרשות.

במסגרת פעילות זו, רכזי המחוזות של המשרד להגנת הסביבה מעבירים לחברה לשירותי איכות הסביבה דו"חות לצורך בחינה ובדיקה בידי היועצת שנבחרה לשם כך. לאחר הבדיקה החברה מעבירה את מכתב הבדיקה שלה לרכז המחוז המתאים.

הפעילות החלה בחודש יוני 2023, ומאז נבדקו למעלה מ-100 דו"חות.

אגף ים וחופים

החברה לשירותי איכות הסביבה פועלת במסגרת מכרז A45 להכנת תוכנית לטיפול בקרקעות מזהמות בפסולת שמנית עבור אגף ים וחופים של המשרד להגנת הסביבה. הכנת תוכנית זו היא השלמה להכנת התוכנית הלאומית למוכנות ותגובה לאירועי זיהום ים בשמן – תלמ"ת. התוכנית מפרטת ומרחיבה בדבר אופן הניהול והטיפול בפסולת ובחומרים מזהמים שמקורם באירועי זיהום ים או חופים בשמנים, וכן בדבר שלבי התגובה לאירוע והטיפול בו, הכוללים הפחתת כמויות הפסולת, מיון והפרדה, אחסון והעברה, טיפול ושיקום.

התוכנית היא מסמך תפעולי אשר מפרט ומרחיב בדבר דרכי הפעולה ואופן קבלת ההחלטות בידי גופים ורשויות האחראים על טיפול בפסולת ובחומרים מזהמים שמקורם באירועי זיהום ים או חופים בשמן. המסמך מכיל הגדרה של הרשויות והגופים המעורבים בניהול הפסולת והחומרים המזהמים באירועי זיהום ים או חופים בשמן, הגדרת מטרות ומתן המלצות בכל אחד משלבי ניהול האירוע והטיפול בפסולת אשר אינם מפורטים בתלמ"ת, וכן הנחיות מקצועיות שנועדו לייעל את אופן הטיפול בפסולת, בתחומים כמו: הפחתה, מזעור, מיון והפרדה של פסולת, אחסון, איסוף והעברה של פסולת, הקמת אתרי אחסון זמניים, זיהוי מקדים של אתרי אחסון לטווח ביניים או לטווח ארוך, הגדרה ואפיון של שיטות לטיפול מקדים בפסולת, לרבות אפיון אתרי קצה לפסולת, וזיהוי ואפיון טכנולוגיות טיפול מיטביות הזמינות בישראל.

בהמשך לכתיבת התוכנית תפעל החברה ליישומה בכמה מישורים עיקריים, ובהם: קיום התקשרות עם ספקים לטיפול, שינוע, אחסון והטמנה לטובת יישום התוכנית לטיפול בפסולת שמנית, קיום משטר הדרכות בנושא טיפול בפסולת שמנית לעובדי רשויות החוף ועובדי המשרד להגנת הסביבה, ייעוץ בדבר עמידה של רשויות החוף והמפעלים בהנחיות התלמ"ת בנושא טיפול בפסולת שמנית, ועוד.

3.8. NFA

NFA (No Further Action) היא הכרזה מהותית בפרויקטים לשיקום קרקעות מזוהמות, המכוונת להחלטה של המשרד להגנת הסביבה כי באתר מסוים או בחלקים ממנו הושלמו בהצלחה כל פעולות השיקום הנדרשות ואין צורך בפעולות נוספות לטיפול בזיהום.

קבלת NFA לאתר או לחלקים ממנו היא אבן דרך סופית בפרויקט השיקום. היא מעידה כי לאחר סקרים וחקירות מעמיקים לאיתור וגילוי של מוקדי הזיהום, וביצוע כל העבודות הנדרשות להסרת הזיהום ושיקום הקרקע - האתר או חלקים ממנו כבר אינם סיכון סביבתי או בריאותי, והם הוכשרו במלואם לשימושים עתידיים בהתאם לייעודם החדש.

תהליך קבלת NFA כולל הגשת דו"חות מפורטים בדבר כל שלבי החקירה והשיקום שנעשו באתר, דיגום קרקע ומים לאימות השלמת השיקום, ובחינת הדו"חות הללו מטעם המשרד להגנת הסביבה. רק לאחר שהמשרד שוכנע כי האתר אכן נקי וראוי לשימושים עתידיים מוגדרים ניתן מסמך ה-NFA, המאפשר את המשך הפיתוח והבנייה באתר בהתאם לייעודו החדש, ללא חששות לבריאות הציבור והסביבה.

שטחים ששוחררו מתחילת הפרויקט

8,700 דונם

הכמות הכוללת של שטחי האתרים שנמצאים בשלבי שיקום שונים שיקום מתחילת הפרויקט.

7,600 דונם

כמות השטחים שדווח כי סיימו את פעולות השיקום וקיבלו NFA.

■ סך השטח שקיבל NFA ■ סך השטח בכל שלבי השיקום

שטחים ששוחררו בשנת 2023

914 דונם

כמות השטח הכולל של האתרים בהם הותחלו או נמשכו פעולות שיקום בשנת 2023.

886 דונם

כמות השטחים שדווח כי פעולות השיקום בהם הסתיימו בשנת 2023 וקיבלו NFA.

■ סך השטח שקיבל NFA ■ סך השטח בשלבי שיקום שונים

3.9. היקפים כספיים מתחילת הפרויקט

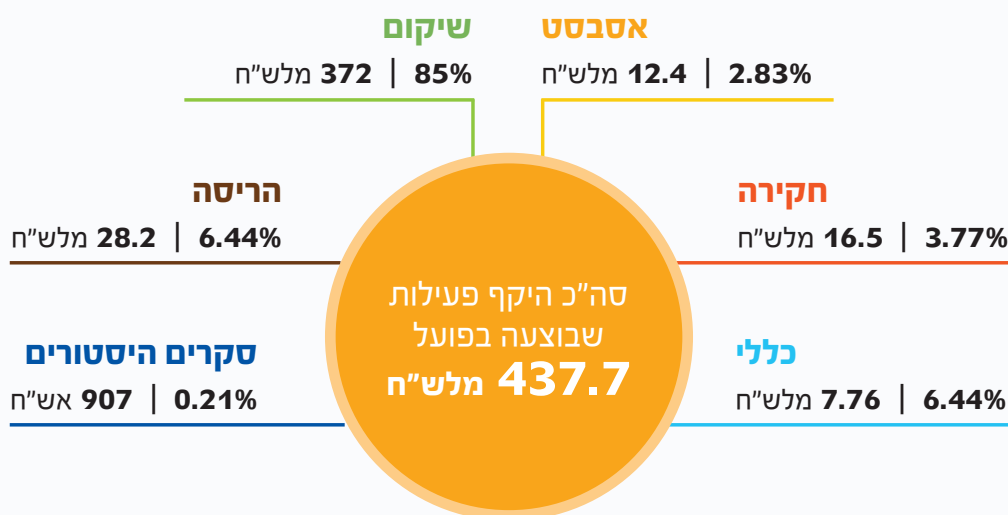
היקף הפעילות המצטברת מתחילת העבודות עד היום, לרבות הסכום וחלקו היחסי.

הגרף משקף את המדיניות המאוזנת של הקצאת משאבים בין פעולות תכנון וחקירה לבין ביצוע בפועל של עבודות השיקום ומציג את התפלגות ההוצאות הכספיות של זרוע הביצוע לשנת 2023 לפי תחומי פעילות. ניתן לראות כי עיקר התקציב הופנה לפעולות שיקום המהווה את ליבת הפעילות של הפרויקט. חלק משמעותי נוסף הוקדש לחקירות קרקע, המהוות בסיס הכרחי לתכנון עבודות השיקום. ההשקעה בסקרים היסטוריים, למרות היותה קטנה יחסית מבחינה תקציבית, הינה קריטית לזיהוי ראשוני של אתרים הדורשים טיפול.

היקפים כספיים מתחילת הפרויקט

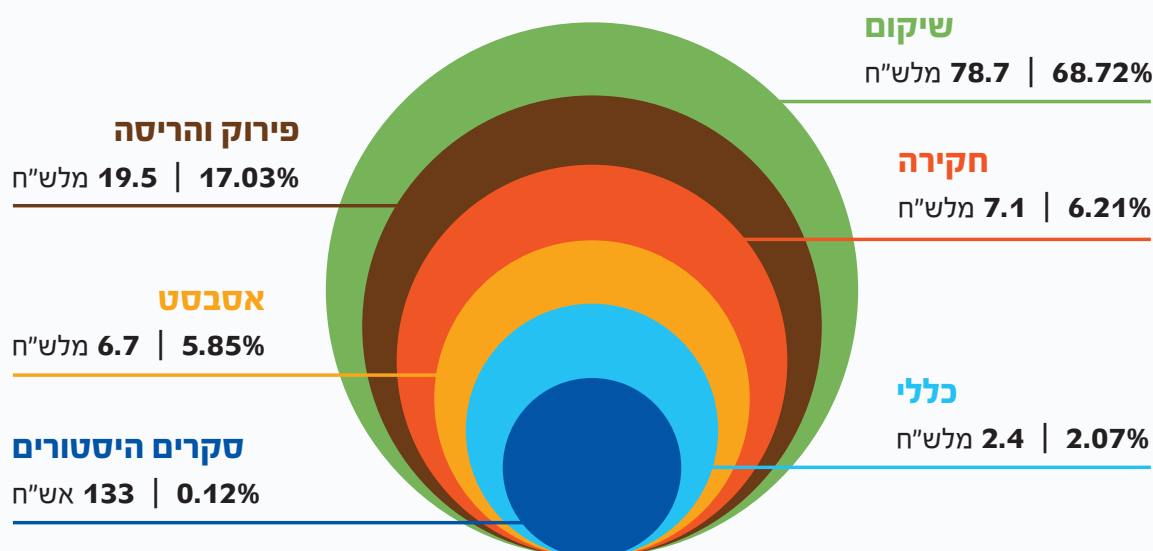
סך הזמנות עבודה בפרויקט - כ- 940 מיליון ₪

ההיקפים הכספיים כוללים עכבונות, אינם כוללים דמי ניהול לחברה ואינם כוללים מע"מ.

היקפים כספיים בשנת 2023

ההיקפים הכספיים אינם כוללים עכבונות דמי ניהול לחברה ומע"מ.

סיכום

שנת 2023 מסמנת שנת פעילות משמעותית בפרויקט הלאומי לשיקום קרקעות המדינה. במהלך השנה הושגה התקדמות ניכרת במגוון תחומים: בוצעו שנים-עשר סקרים היסטוריים, שלוש-עשרה חקירות קרקע, ופעולות הריסה ושיקום בשישה ושבעה אתרים בהתאמה. הושם דגש מיוחד על טיפול באסבסט והושקעו מאמצים משמעותיים בשיתוף ציבור וסקיפות. אתגר מרכזי שעמד בפני הפרויקט היה האיזון בין הצורך בשיקום מהיר ויעיל לבין הקפדה על איכות העבודה והבטיחות.

לקראת 2024, הפרויקט שם לו למטרה להגביר את קצב השיקום תוך שימור הסטנדרטים הגבוהים, להרחיב את שיתוף הציבור, ולהמשיך בפיתוח והטמעה של טכנולוגיות שיקום מתקדמות. זאת, תוך התייעלות מתמדת בניהול המשאבים ושיפור תהליכי העבודה, במטרה להשיב קרקעות נקיות לשימוש הציבור במהירות ובאופן בטוח.

4. תמונות מפעילות השיקום

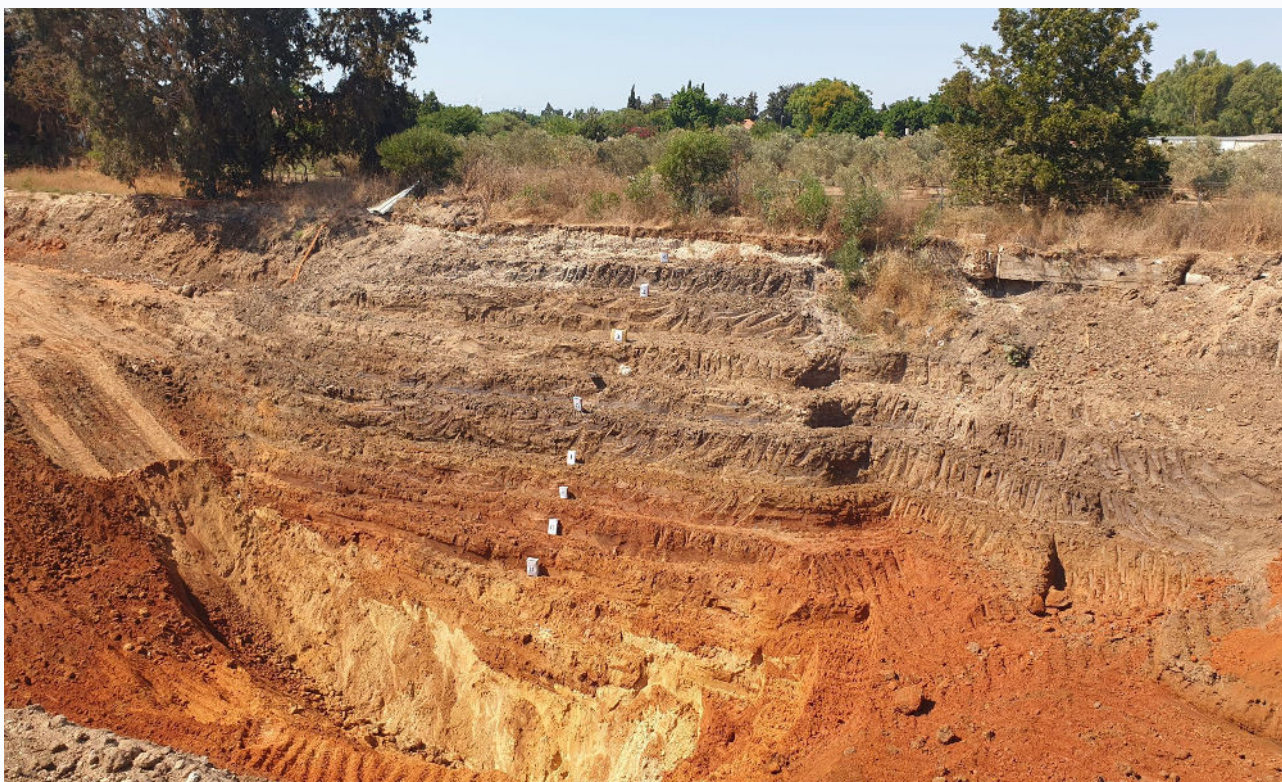
אתר סילוק פסולת נתניה

מטמנת יבנה

שיקום מחצבת ערוער

שכבות תת הקרקע, מש"א בית דגן

מתקן שטיפה אס"פ נתניה

לעוד תמונות מפעילות השיקום אפשר לבקר באתר זרוע הביצוע בכתובת:

www.soil-remediation.co.il